

ԱՐՄԱՆԵՍՏՆԱԿԱՆ

ՅՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳՐԱԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԳՈՐԾԱՆՈՒԹՅԱՆ

մանորէն հետեւեալներն մը պատճառները միեւնոյն տեսակ են, այսպէս՝ ժամատահութիւնն ոգոյ, ապականեալ մարդկային նիւթեր, բացօթեայ թողած անասնոց փոխալ դին, յոռի ջուր, սաստիկ փոփոխութիւն բարեխառնութեան, ենն։ Այսպիսի հիւանդութեան մ'ուրիշին մշննիւթ (գլանիոլն) կը նպաստեն աղտոտութիւն, անհոգութիւն հիւանդին գործածած իրաց եւ անօթոց գործածութեան մէջ, խիտ առ խիտ բնակութիւն, հիւանդին խցին ապականեալ օդը ծծել, հիւանդին օգնելու ժամանակ ձեռաց մորթին վէրք մ'առնուլ, ենն։

Պաղ Դուռ կամ օրէմօրէջ Միւրէ, որ ինչ ինչ ճանխային տեղեր շատ սաստիկ կ'ըլլայ, բուժելու համար պէտք է մեծապէս ժուժկալ լաւել կերակրէ. տաք ջուր խմել առատութեամբ, զոր աւելի գիրաւ խմցնելու համար կրնայ մէջքէ մը թէյ, շաքար եւ թթու խառնուիլ։ Այսպիսի դոռը կը դադրի անմիջապէս, եթէ հիւանդը պաղութեան սկսելու ատեն խմէ՝ դգալ մը մանրուած եւ չոր տապկուած՝ քարաղ՝ կէս գաւաթ տաք ջրոյ մէջ խառնած։ Իսկ իրբ տենդի տապը կը սաստկանայ՝ պէտք է միայն ցուրտ ըմպելի խմել, եւ շատ պէտք չէ ծածկուիլ։ Վասն զի այս խմելուն նպաստել չէ քրտնիլ այլ փայծաղը նուազեցնելու. ուստի նաեւ ջերմ ազատ օրը պէտք է շարունակել։ Բժիշկները փայծաղը նուազեցնելու համար ծծմբաթթիւ

քնարինայ (chinin) կը գործածեն։ Քրտնիւրն այնչեւ ետքը պէտք է տաք ձերմկեղէն հալցըրնել հիւանդին, եւ թխելու մտնող տալ։ Առողջանալէն վերջն ալ պէտք է շատ զգուշութիւն ընել կրակալը եւ ցուրտ առնելէն, որպէս զի ջրամբ չկրնար, որուն շատ կ'օգնէ առտուան եւ իրիկուան մշուշային եւ խոնաւ օդը ծծել։ Ուստի այսպիսի ժամանակ անէն ելլելէն յառաջ՝ պէտք է ստամոքսը տաքցնող բան մ'առնուլ, այսպէս՝ տաք գինի, թէյ, խահուէ, ճապուռի (վայրի չաման = Carum carvi) ապուր, քիչ մ'օղի ենն. ընդհանրապէս անօթի փորով պէտք չէ դուրս ելլել։ Կահեւ ջուր պէտք չէ խմել առանց գինի, քիչ մը շաքարօղի (rum), օղի եւ շաքար խառնելու եւ ցուրտ առնելէն զգուշանալու։

Երբ կէտքէն վերելէ, պէտք է անմաքուր եւ բիրտ օդէն, խոտերէն եւ պաղ բան խմելէն զգուշանալ։ Կորորդին այս մարմնօրելուն իրբեւ զեղ կրնայ գաղձ կպառն ըմպելիներ խմուիլ, ինչպէս նշակաթ ենն. բայց նաեւ անեւի հաւկիթ մը վանաշաքարով (նէղիթի լիւթի) փրփրացնել եւ այնպէս դգալ դգալ առնուլ։ Կահեւ պաղելով խառնած տաք ջրոյ շոգին կ'օգնէ։ Կորորդին այս ատուր կը գրգռեն համեմբեր, օգնելց բաներ, նշնայէս հաստատուն, չոր եւ կարծր բան ուտել, այսպէս նաեւ հաց, ենն։

Հարբէրէն տոբրաբար հաւ կը յաջորդէ. ասոր առջեւն առնելու համար քնախալէն յառաջ՝ պէտք է տաք լիմնիի օշարակ խմել, եւ օրուան մէջ շատ անգամ մէկ լիտր եռացած ջրոյ մէջ քանի մը կաթիլ բւեհկնի իւղ կաթեցնել, եւ անոր շոգին հոտոտել, կամ տաք աղաբուր լիմնի ներս քաշել։

Տեղաբարձ (grippe) կոչուածն է սաստիկ տենդային հարբուխ մը, որուն եթէ անհոգութեամբ զգուշութիւն չըլլուի անմաքուր եւ պաղ օդոյ մէջ կենալով, դեռնալ հաւ յառաջ կը բերէ կամ շատ սաստիկ թոքի հիւանդութիւններ։ Անոր համար շատ լաւ է հաւասարաշափ ջերմութեան մէջ անկողին մնալ եւ դուրս չելուիլ, մինչեւ որ հաղն անցնի։ Որպէս զի տղաք տենդաբարձ, նշխտապա (փողե բորբոքում) փոքրացաւութիւն, սաստիկ հաւ եւայն չուրնան, պէտք է վերինը շատ տաք խցի օդէն եւ տաք նալէն վերջ ցուրտ առնելէն զգուշացնել։

Ով որ շատ անգամ նշխտապ (կորորդափոք բորբոքում) կ'առնենայ, պէտք է առողջ եղած ժամանակ իւր խուշափողն օրըստօրէ պաղ ջրով լուարով եւ պաղ պահելով բորբոքնել, շատ անգամ ցուրտ ջուր առնուլ բիրանն եւ ձմեռն

դուրս երթալէն յառաջ ցուրտ ըլլալ խմել: Երբ իրիկունը կը սկսի կոկորդը ցաւիլ, պէտք է ցուրտ ջրով լծաց պատանը կապել, եւ անոր վրայ չոր լաթ պատել, ասով շատ անգամ կ'անցնի:

Փուլցառաւիթաւ (croup) եւ **կեղծառնիթաւ** (diphtheritis) շուտով պէտք է դարման տանիլ. բայց այս դէպքին մէջ լաւագոյնն է սորվիլ լծելն է կ'ընէ բոխիչ մը: Փուլցառաւիթաւ նշանն է սրտական ծայնով չոր հազ՝ վտանգաւ խղճուելու. կոկորդին ցաւիլն երբ արտաբերուս ջոշափուի, եւ բորբոքում որկորագլխոյ: Այս պարագայիս դեռ բժիշկ չեկած՝ կրնայ տաք իւր արտաբերուս եւ ներքուստ գործածուիլ, եւ գաւաթ մը տաք շաքարաջրով մէջ դանակի ծայրով ոսկերորակ դնել, եւ քառորդ մէյ մը խաճուէի դգալ մը խմցնել: Կսեւ թանթրուկնայ ծայրիկներէ պարարտուած քացախախառն լծիկն մէջ լծալիս լաւ է սպունգ մը եւ հիւանդին քթին տակ բռնելու է:

Կեղծառնիթաւ նշանն է մուծ կարմրացած եւ ուռած քմաց թաղանթին վրայ գորշաւպիտակ արեան պղզւաթ, որուն հետ կ'ընկերասեն աներ, ծանրութիւն անգամոց, գլխացաւ եւ սրտի խանութ: Այս նշաններն երեւցած ատեն՝ պէտք է պաղ պատանը, (եթէ կարելի է նաեւ սառուցով) դնել վզին, եւ եթէ գլխացաւ ունի՝ գլխոյն, կոկորդն որուել (ողորել) ուռնիլիթի (Salicyl) կոկորդաջրով, կամ գէթ ուռնիլիթով խառնուած ջրոյ շոգի շնչել, մինչեւ որ բժիշկ գայ: Եթէ փողացաւ լծիկն կամ կեղծառնիթաւ լծենէն ետքն որկորագլխոյ վրայ ձերմակ բծեր երեւան՝ պէտք է գլխոյ քացախով խառնուած կաղամախոյ թէյ (Käsepappel-Thee) բերան առնով շատ անգամ:

Պէտք է զգուշանալ որ առողջ տղաք սառնիկ հոշ ունեցող տղաց հետ յարաբերութիւն չունենան: Այսպիսի հազէ աղան պահելու համար՝ պէտք է տաք խցի մէջ պահել եւ նաեւ անկողնոյ մէջ՝ երբ ջերմ ունենայ: Երբ այսպիսի անխառն մ'ունենայ տղան՝ պէտք է դէպ ի առջեւ ծռած կենալ, տաք լաթեր դնել կուրծքը, եւ ջրոյ շոգուով մեղմել զայն: Երբ շատ խիստ է այս հազը՝ լաւագոյն միջոցն է օգափոխութիւն: Մուռնը զօրաւոր ըլլալու է, օրն երկը անգամ տալու է գլխաւորապար խողոված միս, հին եւ լաւ գինի, պաքցամատ, եւն:

Թուլութեամբ պէտք են բիրտ եւ ծխախոտի ծխով լեցուած չոր օդէն, փռչել եւ բարխառն նոթեան սաստիկ փոփոխութենէն զգուշանալ: Չմեռն ըստ կարի խոցը մնալու է, եւ խցին

օդը փոփոխելով, վառած վառարանով, ջերմ ջրոյ շոգուով, խցին մէջ տերեւախիտ տնկեր դնելով մնալու է որ խցին օդը մեղմ, մաքուր, լծաց պահուի. իսկ ամառն ստիպատերեւ ծառերով անտառի մէջ շատ կենալու է, վասն զի ասոնց հշգիւն հոսն օգտակար է լոքի: Պէտք է զգուշանալ ոտքն ու կոնակը մանցնելէն, եւ վարժելու են խորին, հանգարտ եւ զօրաւոր շունչ առնելու, եւ զգուշանալու են այն բանէն՝ որ իրենց սրտի բարբառում, ջերմութիւն կամ անհանգստութիւն կը պատճառէ, որով շատ արիւն կը հոսի լոքերուն մէջ: Այնքան քիչ լոքախտաւորք պէտք են անկողնոյ մէջ հանգարտ կենալ, ցուրտ ջրոյ խմել եւ դգալով եփելու աղ առնուլ: Ողջերն ոտնուայ ըլած ատեն՝ կուրծքը պաղ ջրով լուարու է: Քիչ ուտելու են, բայց օրուան մէջ շատ անգամ խմելու են նշալաթ կտաւատի բուսաջրով եւ շաքարով, կամ այծու կաթ կամ շնուկ ջրով եւ մեղրով խառնուած:

Եթէ ինչ ալ վազէ, ցուրտ ջրոյ խմելու է եւ երեսը լուարու, կամ ջրոյ մէջ քացախ լեցնելով վեր քաշելու, ծոծրակին վրայ ցուրտ ջրով լծաց լաթ դնելու է եւն:

Տարաբարիթաւ ինչպէ՛ս կարմրուի, ծաղիկ, կարմրախ (Scharlach) եւ նմանը պատանեղութեան ժամանակի հիւանդութիւնք են գլխաւորաբար: Պէտք են այս հիւանդներն զով բարխառնութեան մէջ մնալ (բայց օդոյ հոսանքն արգելիլու է). պաղ ըմպիլիներ խմեն, եւ մեղմ անունը առնուն: Երբ տեղատապը տեղի տայ՝ պէտք է տաքութիւնը յաւելուլ: Օգտակար է նաեւ կարմրախոտի, ծաղիկի եւ այլ նմանեաց համար՝ մորթն օրն երկու անգամ պալարին սկիզբէն սկսեալ շիւղ չաղրած եւ լաւոր ձարգով. բայց այս գործողութիւնը շատ ընելու է, եւ շիւղած մասը տաք լաթով ծածկելու է, եւ այն՝ երբ խցին ջերմութիւնը 14° աստիճանէն վար չէ: Այսպէս կրնայ ըլլալ՝ մինչեւ որ լծիկն անցնի, որով հիւանդութեան ժամանակը կը նուազի, մորթը կը զօրանայ եւ արտաբերիլի հիւթերը կը նուազին: Թեփը մաքրած ժամանակ ջերմութիւնը պէտք է հասասար մնալ, վասն զի պաղելով կրնայ ջրգողութիւն յառաջ գալ: Այս հիւանդութեանց (մանաւանդ ծաղիկ) ակտիւ ժամանակ եւ կամ դեռ հիւանդալ պէտք չէ կարգալով յոգնեցնել աչքը, վասն զի կրնայ կարճատեւութիւն յառաջ գալ: Պատուաստը բուն ծաղկաթուէն կը պահէ, բայց պէտք չէ առաջին տարին պատուաստել: Սլուտ ծաղկախա՛կը, կոշուածը նաեւ պատուաստեալն կրնայ ունե-

նալ, բայց թեթեւ կ'ըլլայ եւ 7 օրուան մէջ կ'անցնի, մինչ րուս ծաղիկը շատ անգամ մահացու է: Միայն թարախաշատ ծաղիկի պտերը սպի կը թողուն եթէ քերուին, ուստի թփիչկը երիտին վրայ եղած պտերը կը բանայ զգուշութեամբ, մէջնէր փափուկ եւ բարակ լաթով կը քամէ, եւ մորթը կողուով եւ իւզով կը փափկացնեն ու մը մըրէ:

Թանձը կը ծագի թէ շատ եւ վատառողջ անունը առնելէն եւ նաեւ բարդական գրգռութենէն, եւ թէ մանաւանդ ուրիշ եւ փորի ցուրտ առնելէն, այսպէս են՝ պաղ ոսնիւլայ, թաց հոլածափ, բոկոտն գնայ անձերի եւ պաղութեան ժամանակ, գիշերը բացուիլ, եւն: Թանձը ունեցողին գլխաւոր գործքն ըլլալու է՝ տաքնալ ներքուստ եւ արտաքուստ. կրնայ թաց եւ տաք լաթ կապել ստամոքսին, անանիոյ տաք թէյ խմել, եւ իբրեւ անունք՝ բրինձի, գարւոյ եւ վարսակի խիւս, ճապուռի ապուր գինւոյ քաջախով եռացուած, իբրեւ ըմպելի՝ կտաւտի քամուք առնուլ. եւ երբ ապաքինի՝ զիւրամարտ բայց սննդաշատ կերակրով պակասը լեցնել: Չմեռն եթէ պատահի թանձը՝ լաւ է սուռեկէ (flanelle) կախնադ դնել:

Թանձքի խիտ տեսակն է Ռանէլիէ (Rahr) կոչուածը, որ վատառողջ օդէ, խաղ պտուղ առնելէն եւ նման իրերէ յառաջ կու գայ շատ անգամ իբրեւ համաճար՝ անտ մը, եւ է բարբառաւոր թանձը, որուն հետ կ'ըլլան խոցոտն եւ սրբանախիթքն են: Սար ապաքինի՝ զիւրամարտ բայց սննդաշատ կերակրով պակասը լեցնել: Չմեռն եթէ պատահի թանձը՝ լաւ է սուռեկէ (flanelle) կախնադ դնել:

Մուշտի (choléra) թանձքն կը տարբերի անով՝ որ ասոր կ'ընկերակցան փսխել, պղտոր ու գորշագոյն հիւթոյ մը հոսում, դարձեալ՝ մորթը պաղ եւ չոր կ'ըլլայ, երակի զարկը տկար, ծարաւը սաստիկ, կոկորդը կը կերկրի, եւ ոտքերը կը կարկամին, անձայուզին անմեղաբարձ դարման տանելու է: Նախ պէտք է տաքցնել հիւսնոցը ստամոքսին տաք լաթեր կամ տաք ջրով թաց պատանք կապելով, եւ շատ ու անտառ տաք սեւ խաշուէ կամ անթեմի եւ պղպեղահամ անանիոն թէյ եւ նման իրեր խմելով: Երբ տխրէ բերել, իսկ փսխած ժամանակ լուբիայի մեծութեամբ ստոյգ կը կը տալ: Անոյնոյ սաւանները շուտ շուտ փոխելով՝ մաքուր պահելու է:

Ուրիշ փոփոխութեան ժամանակ շատ քիչ անգամ լուծողական դեղ գործածելու է, այլ ծորելի անունով կամ ուրիշ բնական միջոցներով անցնելու է: Աւելի հիւսնաւոր կերպ-

կուր, շատ աւելի մեղմեցն. քան ալեքային կերպ-կուր, աւելի կանաչիւղէն եւ անեփ պտուղ, եւ ձմեռ ժամանակ իրիկուր խնձոր մը կամ երկուսն ալ սարդ օգտակար անցանքներ են, եւ վերջապէս հանքաջրով կրնայ աւելի օգուտ ըլլալ, եթէ ասոնք չգտան:

Ստամոքսի փոփոխութեան դէմ կ'օգտէ քիչ մը շաքարով աշնանի աղ լուծել կէս գաւաթ ջրոյ մէջ եւ խմել: Ստամոքսի ստեգայուն եւ տեւական ործկալուն իրրեւ դեղ բաւական է շատ անգամ դգալ մը աշնանաջուր (Syphon), որ կրնայ նաեւ կրկնուիլ, իսկ ստամոքսի ճնշման կը բաւէ շատ անգամ՝ երկու գաւաթ ձնեակն թէյ խմել կամ պաղ պատանք կապել: Որովայնի փքոտութեան դէմ կրնայ վայրի շաման օտաքուի, կամ շաքարի վրայ քանի մը կաթիլ պատրիճի ոգի (Melissengeist) լեցնել եւ կրել:

Ինքի կամ խոցոտն շատ անգամ յանկարծ կը սկսի եւ որովայնի սուր ու սաստիկ խայթիչ ցաւ կը պատճառէ. ասոր համար ներքնորովայնը պէտք է տաք լաթով պատել, տաք ըմպելի տալ, քանի մը կաթիլ անանիոյ ոգի գնել շաքարի վրայ եւ կրել եւն: Կուրծքի, ստամոքսի եւ ներքնորովայնի կ'օգտէ կամ օգտէ քանի մը կաթիլ անանիոյ ոգուով եւ շափաւոր ժանտ ընկուզով (nux vomica) կրնայ բուժուիլ:

Չափաւոր լուսնադեղնութեան ժողովն՝ երբ կը վերնոտրի տղայք ու կանայք հեռացնելու է, որոնք տեսնելով կրնան վնասուիլ, եւ պէտք է լուսնոտրի գլխուն տակ եւ ակունքներուն մէջ փափուկ բան դնել. պէտք է նաեւ պիրկ զգեստներ թոյլցնել, բայց պէտք չէ բռնութեամբ ջրազգութիւնն անցնելու ջանալ, այլ թողուլ որ ինքնին անցնի: Երբ անձին կը զգայ լուսնոտր՝ սեւ խաշուէ սալու է, եւ կամ գէթ ջուր խմցնելու է եւ պաղկեցնելու՝ որ քննայ:

Միջոցաւ երբ ցուրտ առնուիլն յառաջ եկած է, եւ շատ ցաւ կը պատճառէ շաքարով, ծոած դիրքէն ուղղուելու, փոքրապէս ժամանակ են, տաքութիւն կը պահանջէ ի դարման. ուստի կրնայ օճառային սոցեղանի դրուիլ, եւ ապա տաք բառնիք մ'ընել: Բայց եթէ ծանր բան մը վերցնելէն եղած է միջոցաւ, ուստի եւ փորը մկանցնալ գուշկելու կարուելէն, ցաւը քանի մ'օրէն ինքն իրմէ կ'անցնի:

Ուրիշ հիւսնաւոր տեղը օրը քանի մ'անգամ օճառի ոգով շփելու է: Նմէն ինչպէս, տեղ մը զարմուռիկն են մարմնոյ մէկ մասն հիւսնաւոր է ջրոյ մէջ փոշոգուլ (arnica) խառնել, եւ այն

ջրով թաց լած կապել կապուտեան տեղը, կամ օրուման մէջ շատ անգամ ջրացած փոշուկով շփելու է: Բայց մարմնն բաց տեղերը նախ պէտք է մաշկահոգով (guttapercha), ճարպամորթով եւն ծածկել եւ ապա վրան նոյն լածի դնել:

Երբ զարնուելով, ստղան խայթելով, փուշ եւն նետելով՝ Դոփուշով գոյանայ, որ շատ անգամ սաստիկ ցաւ կը պատճառէ, անմիջապէս բորբոքում սկսած ատեն պէտք է շատ ցուրտ ջուր կամ սառցոյց գնել, որ թէ կը մեղմէ եւ թէ կը բուժէ: Երբ շատ սաստիկ է բորբոքումը, ձեռքն բարկակալով կապելու է վզէն, որ շատ աւրին չհոնի: Եթէ վերջէն թարախանայ՝ պէտք է տաք լած դնել, եւ եթէ փափկանայ եւ պայծառանայ պաշարը՝ կտրելու թարախը հանելու է:

Ցրտութեց կամ յիւնով չուշենալու միջոցն է բարեխառնութեան արագ փոփոխմանն, շատ տաքէն եւ շատ պաղէն զգո՛ւշ ըլլալ, վասն զի պարութեամբ արինը կը դադրի, եւ այն տեղը կապակարմիր կ'ըլլայ: Անցեալ ձմեռէ մնացած ցրտուռեցքը պէտք է աշնան արդէն ջանալ բուժելու, այսպէս այլեւայլ գոլից փրկոցներով (քափուրի եւ օճառի ոգւով) լուսայ, գիշերները մեղմ օճանելովք շփել եւ պատելով տաք պահել:

Երբ ետքը Բորբոքում ունենայ տաքութենէն, կամ ձեռքը բորբոքում կրէ Լանտանի Երբէն, պէտք է Goulardի կապարաջոյ մէջ թափախած լած դնել, բայց պէտք չէ այս միջոցը գործածել՝ եթէ վէրքը բաց է: Հողածափի քառելէն եղած ոտքի պաշտման դեղ է մորթի նոյն կտորը հանել, կամ ճարպասպիզանի դնել եւն: Իրիկուրէն ոտքն օղով լուանալը կարգելու շատ քաջիկէն պատճառած ոտքի պաշարումը: Եթէ վերաբեր քրտնի մ'ունենայ ոտքը, պէտք է զանկապանը թափախել 15 տասնակիւմ գինեքարի թթուոյ (acide tartrique) եւ լիտր մը լոյս լուծուածքի մէջ, եւ չորցնելով գործածել:

Միջոցայ Խոյնէլու ամենալաւ դեղն է շուտով քացախի կամ անուշադրի կամ սառուցի մէջ թրջած լածով պատել, որ ցաւն ու բորբոքումը կը նուազցնեն: Առաջին վայրկեանին կրնայ նաեւ թաց հող կամ ձմած ըղախոտի տերեւ վրան դրուիլ:

ԱՌՆՈՇԵՐԿԱՆ ՄԱՆԻԿԱՐԻՐ

Օ Դոփուշով Բորբոքը: Ձմեռուին աւստրիական ընդհր. հիւպատոսն 1889ին տեղեկագրոյն մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնը կը հաղորդէ

Ձմեռուին գորգերուն մասին: — Գորգագործութեան տեղոյս մի միայն արուեստագիտական եւ աշխարհիս ամէն հրապարակաց համար մեծ նշանակութիւն ունեցող Ճիւղին ըրած յառաջդիմութիւնը նշանակել մեր պարտքն է: Յառաջդիմութիւնը որ անժխտելի է, ամէնէն աւելի գունոց ներդաշնակ եւ պոփման ճաշակաց համաձայն ըլլալուն վրայ է կայացած: Գորգագորգը իրենց գորգերն ալ նախկին ծանօթ եւ ընդհանուր տարածեալ ծրագրին համեմատ չին գործեր, այլ գունոց եւ նկարաց մէջ պէսպիսութիւն մուծանելու կը ճգնին. սակայն որչափ ալ պէսպիսութիւն մուծուի, արեւելեան ճաշակը միշտ յայտնի կը տեսնուի: Այսու ուղղութեամբ պատրաստուած գորգերէն յառաջ եկած արդիւնքն արգարեւ աննշանակ չէ: Բորբոքին սղուլեան եւ բազմաթիւ արուեստագործաց մէջ տիրող հաղորդական հիւանդութեանց զո՛ճ ըլլալուն պատճառաւ՝ գորգերու գինն շատ բարձրացած է: Ուշագի գորգերու գինն՝ համեմատութեամբ անցեալ տարւոյ 10—15%, Կեօթի գորգերունը՝ 25% բարձրացած է: Կեօթի գորգերուն գնոյն բարձրանալուն պատճառն այս գորգը Ամերիկայի շատ փնտռելն է. եղած է ժամանակ՝ որ ապապրանքներն կատարել անհնար եղած է: Միեւրոնոցնին արդէն Անգլիոյ միջին դաստակայցած էին. մեծ գորգափառներն՝ որ իրենց նոր ապապրանքները Մալիսի ու Ալբիոնի հազիւ կը սկսէին, այս տարի Դեկտեմբերին (1889) եւ Յունուարին (1890) սկսելու ստիպուած էին: Տեփուշի գորգերը՝ որոնց ցարգ նշանակութիւն արուած չէր, սկսած են հիմայ փնտռուիլ, թէեւ ատեն Կեօթի գորգերուն համեմատութեամբ՝ իրր 18% աւելի բարձր են:

Վերջին ատեններս սկսան Բուրա ազնիւ ու, հասարակ գորգեր պատրաստուիլ. ասոնք սկսած են մեծ ընդունելութիւն գտնել: Այս գորգին գինն ժամանակ մը՝ անցեալ տարուան համեմատութեամբ 30%, մանաւանդ թէ նոյն իսկ 50% աճեցաւ:

Ամէնէն աւելի եւ գորգերու ամէն տեսակներէն գնողը միշտ Անգլիա է, որ 1889ին 3,135.000 ֆրանքի արժողութեամբ գորգ գնած է, մինչդեռ Ամերիկա 714.000 ֆր. գորգ է առած: Գաղղիա առաւելապէս Ուշագի գորգին ազնիւ եւ միջին տեսակները կը գնէ, մինչ Վիեննա սոյն գորգերու սովորականները միայն կ'առնու: Գերմանիա՝ իւր գորգագործութեան մեծապէս յառաջանալուն բաւական ժամանա-